

ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର

ବନାମ

ଲାଲତାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

6 ଫେବୃଆରୀ 2001

[ଏମ୍.ବି. ଶାହ ଏବଂ ଏସ୍.ଏନ୍. ପୁକାନ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବ୍ରତ]

ଦେଖାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 :

ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 5 - ମାଆ ନିଜ, ତାଙ୍କ ପୁଅ ଏବଂ ଜଣେ L କ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିତ ପାରିବାରିକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରି ସମ୍ପତ୍ତି ବିଭାଜନ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ - ମା ଏବଂ ପୁଅ ସମାନ ଅଂଶ ପାଇବେ ବୋଲି ପ୍ରାଥମିକ ଡିକ୍ରିନାମା ପାରିତ ହୋଇଥିଲା - ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପୁଅ ତା 'ର ଅଂଶ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଉକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ମାଆ ଏବଂ L କର ସମାନ ଅଂଶ ରହିଛି ବୋଲି ଅତିମ ଡିକ୍ରିନାମା ପାରିତ ହୋଇଥିଲା - ପୁଅ ଏବଂ L ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲ - ଅପିଲଗୁଡ଼ିକ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ମା'ଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା - ଉଭୟ ଅପିଲରେ ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଅପିଲକୁ ମଞ୍ଜୁରୀ - J ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଦରଖାସ୍ତ ଦାଖଲ କରି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ସେ ମା'ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଷ୍ପାଦିତ ଏକ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି (LR) ଥିଲେ ଏବଂ ବିଚାରାଧୀନ ଅପିଲରେ ତାଙ୍କୁ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଏଲ.ଆର. ଭାବରେ ନଥିବୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନ ଥିବାରୁ ଏହାକୁ ବାତିଲ କରାଯିବା ଉଚିତ - ପୁଅର ଅପିଲରେ J 'ଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା - L କ ଅପିଲରେ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ J କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା - ବୈଧତା - ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରଗଲା : ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ, ପୁଅ ତାଙ୍କ ମାଆଙ୍କର ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ - ତେଣୁ, ପୁଅ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଭାବରେ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହେବାର ଅଧିକାର ଅଛି - J ଇଚ୍ଛାପତ୍ରର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇନାହିଁ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଅପିଲ ସମାପ୍ତ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ - ତେଣୁ, ପୁଅଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକୁ ସ୍ଵୀକୃତ ରଖିବାରେ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତ୍ରୁଟି କରିଥିଲେ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ମାଆ ନିଜର, ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ମଧ୍ୟରେ ମିଳିତ ପାରିବାରିକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରି ସମ୍ପତ୍ତିର ବିଭାଜନ ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାଆ ସମାନ ଅଂଶ ପାଇବେ ବୋଲି ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ଡିକ୍ରି ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଅତିମ ଡିକ୍ରି ପାରିତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଅପିଲକାରୀ ତାଙ୍କ ମାଆଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ନିଜର ଅଂଶ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅପିଲକାରୀ ତାଙ୍କ ଅଂଶ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଏକ ଅତିମ ଡିକ୍ରି ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ମାଆ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଉକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସମାନ ଅଂଶୀଦାର ଅଛନ୍ତି ।

ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଉପରୋକ୍ତ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଅପିଲ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ମା 'ଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା । ଦେଖାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା,

ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟ ରିପୋର୍ଟସ୍ [2001] 1 S.C.R.

1908 ର ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 2 ଅନୁଯାୟୀ ଉଭୟ ଅପିଲରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଏହା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଷ୍ପାଦିତ ଏକ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ମୃତ ମା'ଙ୍କ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି (LR) ଥିଲେ ଏବଂ ବିଚାରାଧୀନ ଅପିଲରେ ତାଙ୍କୁ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ LR ଭାବରେ ନଥିବୁ କରାଯାଇ ନ ଥିବାରୁ ଏହାକୁ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଭାବରେ ଖାରଜ କରାଯିବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଅପିଲ ସମାପ୍ତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ତେବେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଅପିଲରେ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକୁ ସମାପ୍ତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଖାରଜ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ସମାପ୍ତ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ଅପିଲକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନକୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଅପିଲ କରାଯାଇଛି ।

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ : 1. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାରିତ ଆଦେଶରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି, ଯାହା ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ନିଜ ଆଦେଶର ବିପରୀତ ଅଟେ । ଏହା ଦେଖାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 ର ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 5 ର ମଧ୍ୟ ବିପରୀତ ।

2. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ, ଅପିଲକାରୀ ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ, ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାର ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ବଳବତ୍ତର ରହିଛି ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ ତାଙ୍କ ମୃତ ମା'ଙ୍କ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହେବାର ହକଦାର ଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ପ୍ରମାଣ ପାଇନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ, ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 5 ସିପିସି, ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଅପିଲକୁ ସମାପ୍ତ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଏହା ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ପାଇଁ ଥିଲା ଯିଏ ଦାବି କରିଛନ୍ତି ଯେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏକ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ଦାବି କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି କାରଣ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ଆଧାରରେ ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କ ଉପରେ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ଏପରି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯିବା ପରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାକୁ ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏହି ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଅଣଦେଖା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଆଧାରରେ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ।

ଦେଖାନୀ ଅପିଲୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା : ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1051/2001 ।

ଏମ୍.ସି.ସି. ସଂଖ୍ୟା 283/1998 ରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ତା 10.2.2000 ରିଜର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ବନାମ ଲାଲଚାନ୍ଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ [ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଏସ୍.ଏନ୍. ପୁକାନ]

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ନିଖୁଳ ସମ୍ଭାରଦଣ୍ଡେ, ସୁଶ୍ରୀ ମୀନାକ୍ଷୀ ସମ୍ଭାରଦଣ୍ଡେ, ପ୍ରମିତ ସାଙ୍କେନା ଏବଂ ଏସ୍.ଭି. ଦେଶପାଣ୍ଡେ ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ପୁକାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଅପିଲକାରୀ ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 69/1987 ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଅବସାନ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏମ.ସି.ସି. ସଂଖ୍ୟା 283/1998 ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଦେଖାନୀ ମକଦ୍ଦମା ସଂଖ୍ୟା 2/1972 ରେ ଇନ୍ଦୋରର 5ମ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 1987 ମସିହା ଜୁନ୍ 6 ଏବଂ ଜୁଲାଇ 14 ତାରିଖରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରିକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଏହି ଅପିଲ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ଅପିଲ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ମାଆ ରମ୍ଭାବାଇଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା । ରମ୍ଭାବାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପାଦିତ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ବସିନ୍ଦତଗ୍ରାହୀ ପକ୍ଷର ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇନଥିବା କାରଣରୁ ସେହି ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ରମ୍ଭାବାଇ ତାଙ୍କ, ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ଲାଲଚାନ୍ଦ, ପିତା - ଧନ ଲାଲ ମହାଜନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିତ ପାରିବାରିକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ମକଦ୍ଦମା କରୁଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ବିଭାଜନ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ଡିକ୍ରି ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଲାଲଚାନ୍ଦଙ୍କ ପିତା ଧନଲାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ, ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାଆ ସମାନ ଅଂଶ ପାଇବେ ଅର୍ଥାତ୍ 50:50 ପ୍ରତିଶତ । ଅତିମ ଡିକ୍ରି ପାରିତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 7 ଜୁଲାଇ, 1961 ରେ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ପୁଅ (ଅପିଲକାରୀ) ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ନିଜର ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ଏବଂ ଭାଗ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଅପିଲକାରୀ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଅପିଲକାରୀ ଉକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଅଂଶକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଅତିମ ଡିକ୍ରି ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ରମ୍ଭାବାଇ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1, ଲାଲଚାନ୍ଦ ଉକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ସମାନ ଅଂଶଦାର ଥିଲେ ।

ଉକ୍ତ ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ବିରୁଦ୍ଧରେ, ଅପିଲକାରୀ ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 69/1987 କୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଲାଲଚାନ୍ଦ ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 80/1987 କୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ । ଏହି ଉଭୟ ଅପିଲରେ ମୃତ ରମ୍ଭାବାଇ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଥିଲେ, ସେ 9.11.1995 ରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀ ଧାରା 151 ସି.ପି.ସି. ସହିତ ପଠିତ ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 2 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ସେ ମୃତ ରମ୍ଭାବାଇଙ୍କ ପୁଅ ଏବଂ ଏକମାତ୍ର ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି ଥିଲେ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1, ରମ୍ଭାବାଇଙ୍କ ନାମ ମୋକଦ୍ଦମା ସୂଚୀରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯିବ । ସେହି ଆବେଦନକୁ 1996 ମସିହା ଫେବୃଆରୀ 1 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲାଲଚାନ୍ଦ ପ୍ରଥମ ଅପିଲରେ ଏକ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟ

ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟ ରିପୋର୍ଟସ୍ [2001] 1 S.C.R.

ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ମଧ୍ୟ 1996 ମସିହା ଜାନୁଆରୀ 17 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଏହା ପରେ, ଜିଡେନ୍ କୁମାର ଚୌରାସିଆଙ୍କ ପୁଅ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଯିଏକି ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ମୃତ ରକ୍ଷାବାଇଙ୍କ ଏଲ.ଆର. କାରଣ ସେ 20 ଅଗଷ୍ଟ, 1980 ରେ ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଚାରାଧୀନ ଅପିଲରେ ତାଙ୍କୁ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ନଥିବୁଡ଼ି କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଏହାକୁ ଅବସାନ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଖାରଜ କରାଯାଇ । 13 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1997 ରେ ଉଚ୍ଚ ଅପିଲକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକୁ ସମାପ୍ତ କରି ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ତେବେ, 1987 ର ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 80 ରେ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଦରଖାସ୍ତକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଭାବରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ଅବସାନ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ଅପିଲକାରୀ ଉପରୋକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ ଯାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆମ ମତରେ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକୁ ସ୍ଵଗତ ରଖିବାକୁ ନେଇ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାରିତ ଆଦେଶ, ଲାଲଚାନ୍ଦଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ନିଜ ଆଦେଶର ବିପରୀତ ଅଟେ । ଏହା ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 5ର ମଧ୍ୟ ବିପରୀତ ଅଟେ, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ପଢାଗଲା :

-

“5. ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ - କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ମୃତ ବାଦୀ କିମ୍ବା ମୃତ ପ୍ରତିବାଦୀ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି କି ନୁହେଁ, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲେ, ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ :

ପରନ୍ତୁ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ, ସେହି ନ୍ୟାୟାଳୟ, ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, କୌଣସି ଅଧିକାର ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଏପରି ବିଚାରରେ ନଥିବୁଡ଼ି ହୋଇଥିବା ପ୍ରମାଣ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ତା 'ର ଫଳାଫଳ ଏବଂ କାରଣ ସହିତ ନଥିବୁଡ଼ିକୁ ଫେରାଇ ଦେବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ, ଏବଂ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ ଏହାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇପାରିବେ ।

ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଭାବେ, ଅପିଲକାରୀ ତାଙ୍କ ମାଆ ରକ୍ଷାବାଇଙ୍କ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ, ତାଙ୍କର ମୋକଦ୍ଦମା କରିବାର ଅଧିକାର ବଳବତ୍ତର ରହିଛି ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ମୃତ ରକ୍ଷାବାଇଙ୍କ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହେବାର ହକଦାର ଥିଲେ । ତେବେ, ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ରକ୍ଷାବାଇ 20 ଅଗଷ୍ଟ, 1980 ରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଛନ୍ତି କି, ଏବଂ ଯଦି ହଁ, ତାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ନଦେବାରେ ଅପିଲ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯିବ କି ? ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ହାସଲ କରିନାହାନ୍ତି, ତେଣୁ ଉପରୋକ୍ତ ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଅପିଲକୁ ସମାପ୍ତ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଏହା ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚୌରାସିଆଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା, ଯିଏ ଦାବି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ମୃତ ରକ୍ଷାବାଇଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି, ପକ୍ଷ ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ

ମହେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ବନାମ ଲାଲଚାନ୍ଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ [ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଏସ୍.ଏନ୍. ପୁକାନ]

ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି କାରଣ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ଆଧାରରେ ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କ ଉପରେ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ଏପରି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯିବା ପରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାକୁ ଆଦେଶ XXII ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏହି ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଅଣଦେଖା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଆଧାରରେ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ପୋଷଣୀୟ ନୁହେଁ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଦ୍ଵାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିବା ସମୟରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ଵର୍ଗତ ରକ୍ଷାବାଇଙ୍କ ନାମକୁ ହଟାଇବା ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କରି ନାହାଁନ୍ତି । ସ୍ଵର୍ଗତ ରକ୍ଷାବାଇଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଅପିଲ ଆଗକୁ ବଢ଼ିପାରିବ ବୋଲି ମତ ସୃଷ୍ଟି କରି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରି ଆଇନର ତ୍ରୁଟି କରିଥିଲେ ଯେ ଅପିଲ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ଵାନ ଓକିଲ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅପିଲକାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 କୁ ପକ୍ଷ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିବେ ଏବଂ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଏହା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ ।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଆମେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରୁଛୁ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଦେଶ XXII ସିପିସି ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁସରଣ ନକରି ଅବସାନ ଆଧାରରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରି ଆଇନର ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ।

ଫଳସ୍ଵରୂପ, ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିଦିଆଯାଇଛି । ପକ୍ଷମାନେ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚ ନିଜେ ବହନ କରିବେ ।

ଭି.ଏସ୍.ଏସ୍.

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ଵୀକରଣ

“ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।”

ଭାଷାନ୍ତର :

ରଶ୍ମିତା ମୁର୍ମୁ ,

ଅନୁବାଦିକା,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , କଟକ ।